Otto Schneid
Papers

ha-Tsayad (The Hunter) MS

6.1.21

21

פרק שני

ולהוסיף אגן ממרחק עוד יותר גדול

הציד

לפני רבבות אין ספור של שנים התרחשו בטבע תמורות לא לגמרי ברורות, גלויות ודומות.
בהיקף בלתי מוגבל של פרי האילנות פחת. יצור שגם אנחנו דומים לו
לקוף הקופים הגדולים, לא שבע עוד באוכל גלות בה שבעו אבותיו מדורי דורות,
אבותיו שהיו [illegible] נצמדים לבטח על עצים עצומים ועניפים ונהנים מפריים,
[illegible] העצים [illegible] מאוחר יותר [illegible] אילה [illegible] הנתן
אמרי [illegible] האילנות שופעי האוכל, השתרבה לפניהם [illegible] באדמה,
[illegible] ועליה נחלו וקפצו ועופפו וחמקו וברחו בריות אבירות ומסוכנות וקטנות
ומהירות. [illegible] היה לקוף [illegible], והוא נזיר [illegible] רבים מאוכלוסי האדמה
והם היו טורפים זה את זה. [illegible] את החשש להתהלך בחלק. אולי היתה תחילתה של
ההתנגשות, שלימדה את בראשונה את [illegible] גם, ולמצוא טעמו גם לה של בשר המנוצח. אלא שלא
תמיד היה נופל הבדר בכך, לפני הבאו ושנוי גדרי עתה נתנו העצים את מה שלא היה
נחוץ ביותר, רבים מאריכי צרוע, והרגלים הקדמיות [illegible] להתהלך, [illegible] ליבישות
לידים. גם כדי לראות יותר במישור, כדאי היה להזדקף על הרגלים האחוריות.
דרכה וקלה [illegible]. רבים וסלעים [illegible] גדל במקומו החדש [illegible]
כמה מיצורי הקוף התנגדו להליכה המוזרה של [illegible], ואחרות [illegible] רבם. [illegible]
[illegible] ממרחק [illegible] היה [illegible] ואחרים יכלו לפעול
[illegible] של פי הסימנים [illegible] [illegible] יגעו [illegible]
והרבה מן הטרף בא על [illegible]. את מה [illegible] לו ואפילו [illegible] היה הכורש מייחס לאחרים
בלתי נראים, לקראת מוליד ואת [illegible]. [illegible] לגרום לגל יוסיפו [illegible] [illegible]
[illegible] ומרצה [illegible] נחות.

כך הביא המזון החי עליו ירידה. במקום האוכל של עצי גן עדן ופרים באו חיי מאבק והתנפלות
במקום תמימות וצמחונות באו הווי של אלימות ואיבה, ובמקום כמו-עד של שלום עם היקום
בא [illegible] דין האוכל ובין שאר הטבע, ומלחמת אדם באדם. [illegible] עדן היה היין חיי עולם,
כי [illegible] עם [illegible] חיי הפרט בא המוות להכריז יש אל אין, וחיי הדורות [illegible] בשלום.
רק [illegible], כשקרא [illegible] האדם שיהיה עוברת ומשלחת, בא [illegible] בחיים. בהמתה כאילו נשגבה

ט השאיפות

עיקר השאיפות, והחיים של קרוב ורחוק ודומה ושונה שאילו נקראו כדי להרהר. אני שהמית רבים ביותר, עורר לא רק פחד בלבד, אלא רגשי קנאה והערצה, וגזר כינויו נהשתמשו לו, עד שאחר המית גם אותו ונולד חליפה. זכר אלה העידנים הראשונים שקע בים הדמים והנשיה ורעות המתגוון בשגרת, עם יצר המות גם פולחן המות, ואולי היא זאת קהאתה טוב לבריך לחיות ונאילו היתה היא האפשרות חיים.

הפורענות אותה הצבא לא נשתנה הרבה עד היום. אבל האמצעים של מלחמת האדם שהמציאו בבני משפחתו ואלה לרדיפת משפחות אחרות, עברו שינויים מרחיקי לכת. שני השינויים, ההדרגתיים, הם שחל באמצעים המלחמות מדין אדם לאדם, ולא הניכר במלחמת האדם נגד שאר החי, מגדילים זה לזה ונועדים זה מזה. שלבין הבה נוסתל בלב אחד של המשוואה הטראגית ביותר. ובך משולבות שתי ההתפתחויות במלואן.

× × ×

אנחנו בני משפחה בלתי תקנית, המשתמשת בכוחותיה לשם התגוננות בלבד. מן התקופה שבהן התחלנו בוגדים בטבענו וטורפים חברים לירום, ועד הזמנים שעליהם כבר מעידים מעשי ידי אדם, חלפו דורות אין מספר. פסולים אשה מסורבלת היא מספרת, כמה גברה מעל מידה הטבעיים, כתוצאה מן המזון הזר לטבע האדם, אלא ואילו התגוננות בשדים ההם את התפתחותנו. הגבר מתואר כי הוצאת האנרגיה שלו, תנועתו הרבה, ואולי גם תוספת מזון בשר בשאר חיות צמחוניות כנראה עוד שומרות על (מעט) האשל כנגד נזקי תזונת הדמים. ציורים מרובים מופיעים עתה של קירותיהן את מערות. בחי הנרבץ והנהרג הוא כמעט נושא הבלעדי, ובתאורו האמנותי מפתח בן תקופת האבן בדומה את מיטב כשרונו המפליא; אפילו תחבולות הציד המתחכמות של בעלי קרנים, מונצחת נאמנה. הווי זה, שבגללו ציד, רחק עד למאוד מן המקור. 2

פלוגתאות שונות בשאלות היסטוריות אמנם נמשכות, אבל, לפי כמה ידיעות בטוחות כבר הגיעו למרות הדבר כתב מן הצמחים בהם. מה לו שרן התקופה האבן החדשה היא שנתנה לאנושות את החקלאות, וזה ראשית השחרור אחי ציד וצייד. עד היום אין בזאת השתחררות ממש, כי חיי הצלח והבלו רק על מצמוח הברכה החדשה, אך ומלאכת הדמים נמשכה, גם בחית הבר וגם בחיה המבויתת.

איך גבה הרציחה הגרועה עוד יותר לבננו, בעת הטענה שהיא ראשית ההיסטוריה בעלת כתב וספרות, ניכר בספרי העמים שיצרו תרבויות כבירות. בתנ"ך מסופר על ציד מעט למדי, אבל העדרים

הגדולים והקטנים, המספקים תוצרת חלב ובעיקר ים של בשר, נראים ונשמעים בנוף של סיפור, חיבה ושירה; עד כדי כך, שבשדנות ובטלה נעשות מעל להבות. ספרויות המזרח כולו, הקדומות יותר והמאוחרות יותר מזו של ישראל, מלאות אותה בהמה. תמונה ללא בשר יוצאת לחלוטין מן האופק של האדם האזרחי בימי-קדם. בחיים הדומים של גדות הנילוס, במימיו ובאוויר שמעליו, נעשה גם טבח בלתי פוסק. הצבאות האדירים, כמו אלה של בבל ואשור, שהיו צריכים לעשות שמות בבני אדם, היו מלווים עדרי ענק, הולכים וגדלים כתוצר הכיבושים. גם מלאה מערבה מעידה הספרות היוונית על שפע ורווחה בטבע החי, מהומירוס ועד ימי אבות הכנסיה, והספרות הרומית כולה נודפת ריח [illegible] דמי בעל חי.

אפשר לשער, שהשאיפות הבשר היתה בעקיפותיה הראשונות מתונה. [illegible] בן ריבונו האגן הקדומה בוודאי ובוודאי לא צד ולא הרג יותר מכמויות בעלי החיים שהיה צריך כדי לשבוע ולהשביע. אמנם הצורך עצמו נראה גרר במשך הזמנים לפי מידת ההסתגלות היחסית לחידוש בתזונתי. אך נמצא במצא הרגלנו מנהגים של התנוונות-יותר. ההריגה כשהיא לעצמה בתחילה לתת סיפוק, והשבח שניתן לצייד המצליח והתהילה בשבטו או בעמו הוסיפו לדרבן את יצר הציד מעל הפונקציה המעשי. מבצעי ציד שבהם השתתפו המונים עלומים של ציידים ומוליכים, נערכו במצרים ובשאר ארצות אסיה (ובנגב) ואירופה בימי-הביניים ובעת החדשה. לאחר ביעור מאורגן ומתוכנן בהיקף של נוף כביר נעשו רדיפה והרג במקומות ריכוז בקני-מידה המוניים כלה, שבעטבחים נמצאו מדי דור בדורו, ומספר המינים הזואולוגיים שנכרתו כליל הלך וגדל עד ימינו.

במעשי-דמים אלה היו נוגעים ויחסנים מצטיינים מאוד. הלא להראות גבורה ע"י מלחמות עם ורמח בהולכים על שתים לא היה תמיד קל. לעתים היה צורך, או היה כדאי, להתאפק בכך. ואילו החי שבטבע היה הפקר תמיד. ציד האדם וציד בעל החיים חד הוא, אך האחרון נוח יותר. כשקוראים את המספרים המסחררים של הקרבנות אשר שלמה המלך הקריב לאחר בנית הבית, וכשנזכרים שהנשיא תיאודור רוזבלט במאסע ציד אחד הביא מאפריקה ראשים, קרניים ועורות של 4800 בעלי חיים גדולים, מתחילים להבין, מה ייבדל אדם ישבען בין שני המצבים ולפני-כן, וכוונתו ומוסיפה לעשות

✓ בשנת 1910

זמרות נלך, האורגנות והתוצאות נדרש אלי"בים בלמנים הבזאים עוד הרבה מאוד.
4/ נפגשנו אחרי עיקרי תולדות הבי"ב לא נוח לעולם מה שקרה בסבך האחרונה. אפוא
עם המצאת [illegible] פתח האוזן בקהל עד מיומום, וגם שיפור טכני נוסף מורד את הסכנות בלי"ב לאפס. למעלה
גבורה מיוחדת אפשר היום לירות בבליי ובאורות, או לקרות הבליטה אהם.

בלי"ב

4/ רק התחיל ~~בליב~~ עם רדיפת מזון לר עולי מצרים, ואלו הבי"ב היה לספורט. רק הגוונה
מאות של אדם ~~להרג~~ לרוצץ ובורג לתענוג, ועוולות אלו פותחו ישאת ענינות ומוסנות.
ברוצות להבדיין בה
בארצות ~~[illegible]~~, רעסו את התקוות האנושיות גם בחלמות הבי"ב. בארצות
הקלאסיות של הבי"ב האירופי, צרפת ~~[illegible]~~, בריטניה, היה הבי"ב במאות שנים מונופולין
של המעמדות העליונים, ומגמתה היו בני המעמדות הגבוהים רק שומרים של עוזרים, ~~[illegible]~~ ומשרתים,
אבל במשך המאות הבלי"ת רכיון מלמטה למעלה נגשו להם המעמדים זכויות כמעט שוות גם
בשטח זה. הכמרים שבפיהם תורת האהבה והרחמים, לא ~~[illegible]~~ ויתרו על שפע הסיפוק
הלזה, ובמ[illegible] שונים היו לציידים הבוטים עד בני בק, ~~[illegible]~~ שעורר
הגמרא [illegible] קאלרחים. אמנם האוי לציין, שבקרות בשאר לא היתה מגוונה ~~[illegible]~~ צריחת החי,
אלא רק להבנחת תכניני הגורל ~~[illegible]~~ לתענוגות חיוניים. (לניידי מוסרי של)

בהתחשב עם ההתפתחות הכלכלית והחברתית, ~~[illegible]~~ שבארצות כמו אנגליה
איפשרה למעמדות העליונים להתעסק מעל עבודת פרנסה, ואפילו מהנהלתם של העסקים בעצמם
שאהם נגע עושרם, מובן שענינו של ציד בחברה הזאת, כי הוא והמלחמה ~~[illegible]~~ האהבה, ולפני הכל
הצד, נחשבו ~~[illegible]~~ היחידים הראויים לאצילים ולעשירים. הציד היה בן ברית כביר ~~[illegible]~~ במאבקם
נגד השעמום ונגד הבטלנות ~~[illegible]~~ המוצצים את חות העצמות, והוא שמר על כושרם הגופני והפסיכולוגי למלחמה ושאר
מעשי גבורה. במשך הזמן גם גדל חלקן הפעיל של נשים עדינות בציד. הספורט העיקרי הלזה
הלך גם עם האופנה, ואת הבני רודפים כמאזן בלבוש שונה מזה הנדרש לציד הארנבת, וכו'. 4/
כדי לעבור את השמאות החי למינו וכדי שיהיה עוד מה לצוד להבא, הגבילו
את הציד בעונות ~~[illegible]~~ עונות, אבל הגבלות מרחיקות לכת מאלה כמעט שלא הונהגו. באמריקה אין
סותמים את ~~[illegible]~~ פתחי מאורות השועלים, סבר קטנטן ניתן לנרדף הלזה להמלט מן היורים
הסוגרים עליו מכל העברים, ~~[illegible]~~ אם הוא מגיע אל החור האחרון של מפלטו וגוריו. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ האנגלים אומנם עשו fairness לעקרון העליון, והולכים אחרון
של מאבקם [illegible] עליהם לעשות. אבל חוץ לאומי זה יפה רק ביחסים
הבין-אנושיים, והשועל, (זכר או נקבה,) המגיע שלא [illegible] אל פתח מאורתו (שפיכות [illegible])
אולי אבוא סתום.

יחס כזה אל החי חל על הרוב הגדול של האנושות. בעיני האדם האמצעי

ממעשים כאלה. נדהם

-5-

5/ בחורה מתחילה לנגן [illegible] של כלי־מיתרים אחדים ולהפעיל קצב עקשן של עיניים, ומידה שגם [illegible] האדון הפשוט [illegible] מלבד אותם האירגונים רמים לפעמים צדדים ומפרסמים עובדות ומספרים על אכזרות הבהמות לגבי חתולים וכלבים. אך

2/ ההתרחקות הזאת ראויה להדגשה. כך הרבים שקיבלו הוראה היסטורית צ' נועה, ולא טעמו הטעמי המחקרים הכרתי היסטוריים, היו התקופות שבהם מנהיגים [illegible] ראשית את האנושות. ומשלים מרובים, כגון הרופא הממוצע ושאר אזרחים בעלי השכלה גבוהה, סבורים שאותה אמונה של תקופת האבן הגדולה המראה בבירור שאים של ציד ודיגונות, משקפת את עצם האדם הקדמון, את תשיגו של היצר האנושי. ועדיין לא הבינו, שגם הציבן הזה איננו אלא מאוחר, שמקורה האות אנתרופולוגית

X/ [illegible] של הצייד בחרוך עוד הוסיפו קומפוזיטורים רבים את תפארת האמנות.

3/ ומספרים ומחרידים של ההכחדה הגמורה נמצאים בפירסומי משרדים ממשלתיים ברוב הארצות, ומצענים רבים עוסקים בדאגה הולכת וגוברת אחרי התרוששות היקום החי. מספרים סטטיסטיים נכנסו גם לכמה אנציקלופדיות.

4/ לעומת נאורים בודדים שמו במאה ההיסטוריה נגד [illegible] הרג, והשעשועים האכזריים, היו רוב הסופרים

6/ ומלומדים והאמנים [illegible] 6/ של ציד ודיג מספרים [illegible] בלי בושה ובלי חרטה, ופרסומים אלה מופיעים במהדורות מהודרות.

אין החי אלא מעין חומר גלם, או מקור לחמרים שונים שיש להפיק ממנו. בשם שלא [illegible] עלה על דעת איש לרגוע לבריות לחמרים או להבדיל את ניצולם, כן גם לבריות החי הלא־אנושי מחוץ לאפשרות של האדם מן המין. אלא לכך נשארו. צבותה של האנושות יש לזרוק ברוגזמות אחדות, ואחת חלקית, היא הגינוי של הסבילים האמין [illegible] מסיגופו של החי. כנגד ארגון הציידים והדייגים והבהרת האנטיויויסקציוניסטים שאלה מגלים בשפע ואספרות מיוחדת בתחום זה. בכל אגר ואתר, נאורגנה פה ושם גם הרחמנות, רחמנות הגאורה, אבל אין נרשום לפניני היטב: ועדיין רגישה מפשט או ניצוחן, ולא הגעתו המלצעצות של הילוד האמור להיות עטרת היקום.

על נהג הכולל גופים חברתיים או אפילו הרבויות שלמות, ומן הדין שיהיו לו גם [illegible] שופרות ספרותיים. [illegible] ספרותיים נדירים ... להם עמדה, ושעשועים של ... אפסית. בהשוואת ... לחלקי ההגבלות גנוח להבדיל לטעם השולט, [illegible] אכזרי, גם משוררים, או יודעי חריצה, בין מעגלים את כשרונם לשבח הציד, ואין מחסור בבעלי האמתחה שנושא זה 2/ X/ 2/

גלי נגני ובלי עירן [illegible] הגיעו לדרגות שלו על החיים החינוך של רוב ארצות התרבות בימינו. 0/

אולם הטואה המלאה, מוגשת לילדים ולנוער אף מספרי ההוראה, ובאנתולוגיות לתלמידים בדיוק מקופיע יחד עם מה שעשוי ללבב ולהלהיב. ומי ירים קולו נגד מה שעושים, כאשר מגמה זו?

2) כגון William Sommerville (1675-1742).

x x

x

שמאל (ללא עגול)

אלא שרוחו של אדם לא התמכרה מעולם לרצון ללא התנגדות. בנפשותיהם
היותר רגישות ויותר נעלות של אמנים אמתיים ומאורים הופיעו מדי פעם בפעם ניצוצות של
יחס אחר אל החי. אמנים סיניים של ימי-הביניים נתנו את מיטב יכלתם ומוחם ורגשותיהם בתמונות בעלי-חיים,
שהן עבודות פלאיות של הלבבות אדם עם החי אחיו ליקום. ובאותה התקופה בה כבשו ודרסו את אשור
ארצות ועמים, הנציחו אמניו חיות ציד בתבליטים עמוקה ביותר של נפשותיהם. האפיינית למזרח
ללב היהודי מאז יודע צער נפש בהמתו, בהדגישו עגור, שרק מתרגמים מערביים הפכו לבעין
רחמנות. הסיפור של עשו הציד הוא בני ישראל, אל צעצועים לציד זר לרוחו. הדורות
הוניחו של כך, ורק להיטות החידוש להיות כבל העמים הוסיפה של הגורמים האחרים של
התנוונותנו גם את המשונה של ציד בישראל.

לפעמים עומד מגיעות יצירות אמנותיות כשיש ברקע אילה סבסוך טראגי בין האדם לבין עצמו,
או בין רגש לאמונה או צער. האמן רואה תמיד את הפסול מן הרלה בנשיה לבעל-החיים, אבל הוא
חש, שהאדם נאלץ להרוג בעלי-חיות. ואולי לבך תמיד. רחוקה ברחוק מלרח מחוברת עוד היא הדיבה,
שאין הברח כלה. לנו נראים דברים באור חדש. אם יש לאנושות
עתיד, תהיה הדיבה שבידנו לישועה לנו ולכל חי.

5 באלה אלו הדינו, איך גמו ידיהם השפילו את כבוד היצירה והיולד, היו, כמובן,
גם ציירים ופסלים לא מעטים. מתקופות שונות נשארו ציורים שפעת, הנראים כאילו בקרב יולדיהם
היו לבבות של טרף ציד.

6 בתמונות הציד האירופיות התגנבו רק פה ושם רגשות של צדיקים. לעתים רחוקות למדי
ניכרים בתמונות אלה ביטוי צער, שאמנים אולי הכניסו בלא יודעים.

(הערה מתחת לקו) הדבר הנשמע מן הראשונים שבתרגומים עמדו על כך, שהאילה איננה בעל-חיים, אלא
עץ אלון.

פיגור או חלוציות?

אם יתבצע היסוד של [illegible] ואם עוד יבואו דורות, יקראו בהם [illegible], שידענו [illegible] של עצמנו

[illegible] בתרבות [illegible] ובצירה הארכיטקטונית [illegible]. [illegible] יורשלו [illegible] ספק [illegible] חיוביים, ובהם לפני כל

יסודות רעיוניים, [illegible] ארכיטקטורה. [illegible] גם [illegible]

נעשתה מחשבה [illegible] ובירור [illegible]. [illegible] הקונקרטיים. [illegible]

הראשונים [illegible] אין [illegible] של הצורה. [illegible]

[illegible] הצבית [illegible] היחסים [illegible] פשוטה [illegible]

[illegible] שלות הצורה [illegible] לאמת [illegible].

אך [illegible] ההיסטורית [illegible] נלחמו [illegible]

של [illegible] שונים ובשלמות. [illegible] צורה [illegible] יצירות

[illegible] הצורה כיסוד [illegible]

[illegible] של הצורה, [illegible] מחדש.

[illegible] שונות [illegible] תנאים טבעיים, [illegible], חברתיים ורוחניים-נפשיים

[illegible] של צורות ארכיטקטוניות, המכונות סגנונים. [illegible] אינה אלא יחסית. [illegible]

[illegible] בתקופות, [illegible] צורות [illegible] אפילו [illegible]

[illegible] סגנון [illegible] כבר [illegible] נגזים, [illegible]

של [illegible] ובאנוש. רק [illegible] יצירה [illegible]

[illegible] ארכיטקטורה „סגנונית" [illegible]

[illegible] ובאמצע [illegible] לנצורה, [illegible]

אל אולי [illegible] של הצורה [illegible]

חסרון [illegible] לצורת צורה [illegible]

של מה שהיה. [illegible] 1800 שנים [illegible]

אסיה ואירופה. [illegible] יון-רומא [illegible]

רבות [illegible] ה-17, [illegible]

[illegible] הצורה

[illegible] את הצורות

ואחריה [illegible]

רוח הזמני [illegible]

[illegible] היסוד [illegible]

[illegible]

[illegible] גדולה [illegible]

[illegible] כוחו [illegible].

[illegible] 18 [illegible]

ניכרת בתיבוש/טלם העיקרון של עמודים מסביב לגיה [illegible] בריאה. [illegible] לבנין, [illegible] ואיננו [illegible] להעיד

אך לפי שיטה זו [illegible] לומר של תשינו? וכי מורגש ארכיטקטוני אוזרנית מעוגרת מאחורי השינים פרוטוהיסטוריים של המזרח הקדמון?

אנחנו מחדשים [illegible] טרים [illegible] ומיסודות חדשות על לבאוג [illegible] אפילו [illegible] שנייה לאז

[illegible] ריאליזם הרומי בארצות [illegible] על גגות [illegible] על עמודים.

שינויים אלה [illegible] והם להצורתנו [illegible] פגיל: מה [illegible] (כלשהי אחורנית או שיבה אל ארכיטקטורה

„[illegible]" [illegible] מחר [illegible] ליצור [illegible] ארכיטקטונית חדשה.

אע"פ [illegible] מותר להשתמש [illegible] רוח [illegible] (כי [illegible] רוח [illegible] יעלה [illegible])

כוח מכוונות [illegible] זמננו.

[illegible] ארכיטקטורה [illegible]

[illegible]

על גבול של עולם

[illegible]

עכשיו רוחצים אותה. בריכות הגינה הללו נאספו [illegible] ממתינים, רוגזים, יושבים לפניהם, אחרים עומדים

ומטיילים במבואות בית [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] בין [illegible] של [illegible] ובין אמונת [illegible]. הוא נחלץ מסכסוך זה [illegible] [illegible].

אולם גם [illegible] [illegible] את [illegible]. אבל [illegible] של [illegible] [illegible] ומלא אחר [illegible] [illegible]
ובניגוד [illegible] הוא יודע את האמונה, [illegible] את [illegible], את חולשותיה, את הסכנות האורבות לה, ואת [illegible] עליה. הוא
שומר באמונה ודואג לה, [illegible] [illegible] [illegible] באמונה. [illegible] [illegible] לגבי האמונה. אלא [illegible] [illegible] עוד [illegible], לומר
גופו שלו, חיים שלו. ובעוד שהוא דואג לאמונה [illegible] ואינו [illegible] של [illegible] ואינו [illegible] של [illegible]. [illegible] בלא בטחון לגבי
בריאותו הוא וחיים הוא. או [illegible] [illegible] [illegible], כי הוא [illegible] [illegible], אין [illegible] האמונה [illegible]. את [illegible] חיי האמונה
הוא יודע [illegible], [illegible] ימים [illegible] [illegible] בה. אינו [illegible] ובטחון, אלא [illegible] עם הגורל. [illegible] לאמונה אין [illegible] [illegible], כי הלא
הוא אחראי לה, ואחריות [illegible] [illegible] [illegible] אחד, ולא [illegible] להם [illegible] אחת. [illegible] נוגע לחיים [illegible] [illegible]
אי אפשר לדבר [illegible], לכן מה אפשר לעשות? גם האחריות אינה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] מדי יום ביומו [illegible] את [illegible] באורות [illegible]. לנגד עיניהם [illegible] חשיבותם של נכסים אלה, בחברה,
[illegible]. [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], עד [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] מה [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] מדוע?
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? מדוע?

לנגד עיניהם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
מדוע [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] אדם [illegible] [illegible] [illegible]? או אולי אין הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אינו אלא [illegible]?
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], כי חיים לא [illegible], [illegible] אין [illegible] עוד [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]. גם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחר המוות. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]?

לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible], שהחיים [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], עד [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] את החיים [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את מה [illegible] עד [illegible]. כי לא [illegible], [illegible] החיים [illegible] גם [illegible], [illegible] [illegible] חיים [illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] לחיים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] החיים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] לא [illegible] עוד הוא חי. את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] של [illegible].
[illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] אלא החיים
[illegible] של אדם.

אולם [illegible] מה הוא? [illegible] [illegible] [illegible] עד [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] אחד [illegible] [illegible] אחר. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible], כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] אחת [illegible]
[illegible]. לא [illegible] [illegible] לא [illegible], אלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לעצמו.
[illegible]" אבל, [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible], אין [illegible] [illegible] ואין [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Otto Schmid
Papers

נפתלי שנייד

ה צ י ד

לפני רבבות אין ספור של שנים התרחשו בטבע תמורות לא לגמרי גלויות וידועות. השפע הבלתי מוגבל של פרי האילנות פחת. יצור שגם אבותנו וגם הקופים הגדולים דומים לו, לא שבע עוד באותה קלות בה שבעו אבותיו מדורי דורות, אבותיו שהיו יושבים לבטח על עצים עצומים ועניפים וגהנים מפריים; על העצים, שהדומים להם נקראו בעידן מאוחר יותר, בברכת נפתלי, "אילה שלחה הנתן אמרי שפר"1). כשנאלצו הקדמונים ההם לרדת מאמירי האילנות שופעי השלוחות, השתרעה לפניהם האדמה, ועדיין לא ידעו את המזון אשר בה. עליה זחלו וקפצו ועופפו והפקו וברחו בריות מהירות, אדירות ומסובכות וקטנות. עתה היה קשה ללקט פרי-בר, והוא נדיר ודל. רבים מאוכלוסי האדמה והמים היו מעולם טורפים זה את זה. בבלעו את החלש מפנו התחזק החזק. אולי היתה ההתגוננות תחילתה של ההתגשות, שלימדה את טעמו של דם בראשונה, וקבעה קמצע גם את זה של הבשר המבוצח. אלא שלא תמיד היה הדבר כופל כך, ולא פעם גברו צפרני ההוא ושניו. עתה בתנו העצים את מה שלא היה נחוץ בימים ההם, בדים מאריכי זרוע, והרגלים הקדמיות השתלמו בהאזקה, ומוכן היה להיעשות לידים. גם כדי לראות יותר במישור וכדי להזהר ולגלות, כדאי היה להזדקף על הרגלים האחוריות. ברכה וקללה השתלבו. בדים וסלעים הכו בהדרכת הידים. המוח גדל במקומו החדש, למעלה, אך כמה מיצורי הגוף התנגדו להליכה המוזרה על שתים, ומחלות החלו מקננות בהם. מאידך גיסא, בזכות חידוש הזקיפות נשתפר הרבה, דוממים וחיים נהיו למשרתהם. ממרחק אפשר היה להכות, ולהעיף אבן ממרחק עוד יותר גדול, ואחדים יכלו לפעול ביחד על פי הסימנים שעתה השמיעו זה לזה מפיותיהם, ואיש את אחיו הבינו. מלכתחילה רבים מן הקורבנות המופתעים עדיין לא ידעו להתגונן ואף לא השפיקו, והרבה מן הטרף בא על נקלה. את מה שהכאיב אלו והעילו מבפנים, היה הכובש מייחס לאויבים בלתי נראים, לנקמת מוליד ואח שהמית. כאשר למד לקברם לבל יוסיפו להכותו, גם שיתף את מפחידיו בצידו, היה מפייסם ומרפה כבירים בריח ניחוח.

---

1) השבעים היו הראשונים שבתרגומם עמדו על כך, שהאילה איננה בעל-חיים אלא עץ חזק.

כך הביא המזון החי עליה וירידה כאחת. במקום האושר של עצי גן עדן ופריים באו חיי התנפלות ומארב. במקום תמימות קדמונית בא הווי של מזימה ואיבה, ובמקום כוח-עד של שלמות עם היקום בא יחס עוין בין האדם ובין שאר הטבע, ומלחמת אדם באדם. בגן עדן שאבד היה היו חיי עולם, כי עם תום חיי הפרש בא המוות השוב להחזיר יש אל אין, וחיי הדורות השתלשלו בו בשלום. רק אחר-כך, כשקרא האדם לעזרת שיהיה עוזרו ומשרתו, בא והשתלש בחיים. ההמתה כאילו נעשתה עיקר כל השאיפות, והחיים של קרוב ורחוק ודומה ושונה כאילו נבראו כדי להורס. מי שהמית רבים ביותר, עורר לא פחד בלבד, אלא גם רגשי קנאה והערצה, וגבור כיבוהו והשתחוו לו, עד שאחר המית גם אותו וחוזר חלילה. זכר שלום העידנים הראשונים שקע בים הדמים והנשיה, ובעולם המתבונן השתרר עם יצר המוות גם פולחן המוות, כאילו היה דווקא בהמתה טוב לחיות וכאילו היא היתה המאפשרת חיים.

בפורענות אותה הדעה לא נשתנה הרבה עד היום. אבל האמצעים של מלחמת האדם בבני משפחתו ואלה שהמציא לו לרדיפת משפחות אחרות, עברו שינויים מרחיקי לכת. שני השינויים ההדרגתיים, זה שחל באמצעים בהם מתנהלות המלחמות שבין אדם לאדם, וזה הניכר באמצעי מלחמת האדם בנגד שאר החי, מקבילים זה לזה ונובעים זה מזה, וכך משתלבות שתי ההתפתחויות במלואן. להלן הבה נסתכל בצד אחד של המשוואה הטראגית ביותר.

. .

.

אנחנו בני משפחה בלתי תוקפנית, המשתמשת בכוחותיה לשם התגוננות בלבד. מן התקופות ההן, שבהן התחלנו בוגדים בטבענו וטורפים חברים ליקום, ועד הזמנים שעליהם כבר מעידים מעשי ידי אדם, חלפו דורות אין מספר. פסילית של אשה מסורבלת, לא זו בלבד שהיא מספרת במה נגרה הסיגיות מעל מידתה הטבעית, כתוצאה מן המזון הזר לטבע האדם, אלא לפי דמות זו ואחרות כבר ניכרת ההתגוונות בשלבים ההם של התפתחותנו. ואילו הגבר עודנו מתוסר, כי הוצאת האנרגיה שלו, עגם תנועתו הרבה, ואולי גם תוספת מזון צמחי במעי חיות צמחוניות כנראה עוד שומרות על מעט שיווי-המשקל כנגד נזקי תזונת הדמים. ציורים מרובים מופיעים עתה על קירותיהן של מערות. החי הנרדף והנהרג הוא כמעט הנושא הבלעדי, ובתאורו האמנותי מפתח בן תקופת האבן הקדומה את מיטב כשרונו המפליא; אפילו תחבולת הצייד

המתחפש כבעל קרניים מובהת באמנה. הווי זה, שכולו ציד, רחק עד למאד מן המקור.

ההתרעמות הזאת ראויה להדגשה. כי בעיני הרבים שקיבלו הוראה היסטורית בנועה, ולא טעמו מטעמי המחקרים הטרום-היסטוריים, היו התקופות שהם מכנים ימי-קדם ראשיתה של האנושות. ומשכילים מרובים, כגון הרופא הממוצע ושאר אזרחים בעלי השכלה גבוהה, סבורים שאותה אמנות של תקופת האבן הקדומה המראה בבירור שיאים של ציד ובטרנות, משקפת את עצם האדם הקדמון, את ראשיתו של הגזע האנושי. ועדיין לא הבינו, שמנקודת ראות אנתרופולוגית גם העידן ההוא איננו אלא מאוחר.

עלובתאות שונות בשאלות פריהיסטוריות אמנם נמשכות, אבל למרות העדר כתב מן הזמנים ההם, כבר הגענו לידי כמה ידיעות בטוחות. מהן זו, שרק תקופת האבן החדשה היא שנתנה לאנושות את החקלאות, ובה ראשיתו של שחרור מחיי ציד ודיג. עדיין אין זו השתחררות של ממש, כי חיי הרצח והתלות בו רק נצטמצמו בזכות הברכה החדשה, ומלאכת הדמים נמשכה, גם בחית הבר וגם בחיה המבוייתת.

איך גברה הרציחה בעת הקרובה עוד יותר לזמננו, בעת העתיקה שהיא ראשית ההיסטוריה בעלת כתב וספרות, ניכר בספרי העמים שיצרו תרבויות בכירות. בתנ"ך מסופר על ציד מעט למדי, אבל העדרים הגדולים והקטנים, המספקים תוצרת חלב ובעיקר ים של בשר, נראים ונשמעים ברקע של סיפור, חקיקה ושירה; עד כדי כך, שבשרנות וכלכלה נעשות כמעט זהות. ספרויות המזרח כולו, אלה הקדומות יותר והמאוחרות יותר מזו של ישראל, מלאות אותה הקוועה. תזונה ללא בשר יצאה לחלוטין מן האופק של האדם המזרחי בימי-קדם. בחיים ההומים על גדות הנילוס, במימיו ובאוויר שמעליו, נעשה טבח בלתי פוסק. הצבאות האדירים, כמו אלה של בבל ואשור, שהיו צריכים לעשות שמות בבני אדם, היו מלווים עדרי ענק, ההולכים וגדלים כגודל הכיבושים. גם הלאה מערבה מעידה הספרות העתיקה על שוד ורצח בטבע החי, מהומירוס ועד ימי אבות הכנסיה, והספרות הרומית כולה נודפת ריח דמי כל חי.

אפשר לשער, שאכילת הבשר היתה בתקופותיה הראשונות מתונה. בן תקופת האבן הקדומה בודאי ובודאי לא צד ולא הרג יותר הכמויות בעלי החיים שהיה צריך כדי לשבוע ולהשביע. אמנם הצורך עצמו כנראה גבר במשך הזמנים לפי מידת ההסתגלות היחסית לחידוש התזונתי. אך קמעא קמעא התגבשו מנהגים של התגוונות יתר. ההריגה כשהיא לעצמה התחילה לתת סיפוק, והשבח שניתן לצייד המצליח ותהילתו בשבטו או בעמו הוסיפו לדרבן את יצר הציד מעל תפקידו המעשי. מבצעי ציד

שבהם השתתפו המוני עצומים של ציידים ועוזריהם, נערכו בפרס ובשאר ארצות אסיה וכן בכל אירופה בימי-הבינים ובעת החדשה. לאחר כיתור מתוכנן ומאורגן בהיקף של גוף כביר נעשו רדיפה והרג במקומות ריכוז בקנה-מידה המוני כזה, שהנטבחים נצטמצמו מדי דור בדורו, ומספר המינים הזואולוגיים שנכרתו כליל הלך וגדל עד ימינו.

במעשי דמים אלה היו בנידים ויחסנים מצטיינים מאז. הלא להראות גבורה על-ידי מלחמות ורצח בהולכים על שתים לא היה תמיד קל. לעתים היה צורך, או היה כדאי, להתאפק בכך. ואילו החי שבטבע היה תמיד הפקר. ציד האדם וציד בעל החיים חד הוא, אך האחרון גרם יותר. כשקוראים את המספרים המסחררים של הקרבנות אשר שלמה המלך הקריב לאחר בנית הבית, וכשנזכרים שהנשיא תיאודור רוזוולט הביא בשנת 1910 ממסע ציד אחד באפריקה ראשים, קרנים ועורות של 4800 בעלי חיים גדולים, מתחילים להבין, מה שידו של אדם עשתה בין שני המעשים ולפני-כן, ועוד מוסיפה לעשות.

הציד התחיל אפוא עם רדיפת מזון זר ובלתי מתאים, ובשלבו השני היה לספורט. כך התגוונה דעתו של אדם לרודף והורג לתענוגו, ופעולות אלה פותחו לשיטות עניפות ומסובכות. הארצות הרוצות להצטיין בכל, תפסו את המקומות הראשונים גם במלאכת הציד. בארצות הקלאסיות של הציד האירופי, בצרפת ובבריטניה, היה מציד במאות שנים מונופולין של המעמדות העליונים, ומתחילה היו בני המעמדות התחתיים רק בתפקידים של עוזרים ומשרתים, אבל במשך ההתקדמות הכללית בכיוון מלמטה למעלה כבשו להם התחתיים זכויות כמעט שוות גם בשטח זה. הכמרים שבפיהם תורת האהבה והרחמים, לא ויתרו על שפע הסיפוק הזה, והם והמוני בזיריים בני מסדרים שונים היו לציידים להוספים עד כדי כך, שעוררו התמרמרותם של אזרחים. אמנם ראוי לציון, שבקורת זאת בכלל לא היתה מכוונת לנידוי מוסרי של רציחת החי, אלא רק התנגדה להזנחת תפקידי הקודש ולהתמכרות לתענוגות חילוניים.

בהתחשב עם ההתפתחות הכלכלית והחברתית, שבארצות כמו אנגליה איפשרה למעמדות העליונים להתפטר מכל עבודת פרנסה, ואפילו מהנהלתם של העסקים העצומים שמהם נבע עשרם, מובן תפקידו של ציד בחברה הזאת, כי הוא והמלחמה ופולחן האהבה, ולפני הכל הדת, נחשבו לבילויי הזמן היחידים הראויים לאצילים ולעשירים. הציד היה בן ברית כביר במאבקם נגד השיעמום ובנגד הבטלנות המוצצים את

מות-העצמות, והוא ששמר על כשרם הגופני והפסיכולוגי למלחמה ושאר מעשי גבורות. במשך הזמן גם גדל חלקן הפעיל של נשים עדינות בציד. הספורט העיקרי הזה השתלב גם עם האופנה, ואת הצבי, כמובן, רודפים בלבוש שונה מזה הדרוש לציד הארנבת, ועוד.

בעקבנו אחרי עיקרי תולדות הציד גם לא נוכל להתעלם מהשפעת הטכניקה המתקדמת. למרות נשק, התארגנות והתבלולות נדרש מציידים בזמנים הקדומים עוד הרבה אומץ. עם המצאת הנשק החם פחת האומץ הדרוש עד מינימום, וכל שיעור טכני נוסף מקרב את הסתכנות הצייד לאפס. גם בלי גבורה מיוחדת אפשר היום לירות בפילים ובאריות, או בשאריה הפליטה שלהם.

כדי לעכב את השמדת החי למיניו וכדי שיהיה עוד מה לצוד להבא, הגבילו את הציד בהתאם לעונות, אבל הגבלות מרחיקות לכת מאלה כמעט שלא הונהגו. באמריקה אין פותחים את פתחי מאורות השועלים; מכדי קסגמן ניתן לנרדף הזה להמלט מן היורדים הסוגרים עליו מכל העברים, אם הוא מגיע אל החור המוביל אל מפלטו ונוריו. האנגלים אמנם עשו fairness לעקרונם העליון והולכים אחריו כל זמן שפיקוח נפש או ~~[illegible]~~ ברכים מיוחדים אינם מטילים עליהם לעזבו. אבל חוק לאומי זה יפה רק ביחסים הבין-אנושיים, והשועל, זכר או נקבה, המגיע שלם או פצוע אל פתח מאורתו, מוצא אותו סתום.

יחס כזה אל החי הל על הרוב הגדול של כל האנושות. בעיני האדם הממוצע אין החי אלא מעין חומר-גלם נע, או מקור לחמרים שונים שיש להפיק ממנו. כשם שלא עלה על דעת איש לתבוע זכויות לחמרים או להגביל את ניצולם, כן גם נשארו זכויות החי הלא-אנושי מחוץ לאופקו של האדם מן המנין. אלא שלכף זכותה של האנושות יש לזקוף התקדמות חלקית אחת, והיא הגינוי של השדיזם הספיק הנאה מסיגופו של החי ומאכזרות מיוחדת בהמתה. כנגד ארגוני הציידים והדייגים והתדיבה המקצועית, וספרותה ועיתונותה המרובה, והעידודים שאלה מקבלים בשפע בכל אתר ואתר, נתארגנה פה ושם גם הרחמנות. התנועה התחילה להגן על בעלי-חיים אחדים ולהטיל קצת עונשין על עינוייהם, במידה שגם הבשרן המשום נדהם ממעשים כאלה. ~~[illegible]~~ מלבד אותם האירגונים קמים לפעמים בודדים ומפרסמים עובדות ומספרים על אכזרות תהומית לגבי חתולים וכלבים. אך נרשום לפנינו הישג: רחמנות התעוררה, אבל אין זאת עדיין רתיעה מפשע או ניזוז, ולא התנערות מן המצב העלוב הזה של היצור המתיימר להיות עטרת היקום.

כל נוהג הכולל גופים חברתיים או אפילו תרבויות שלמות, מן הדין שיהיו לו גם שופרות ספרותיים. בכל עת היו סופרים

משתתפים בזוועות הגדולות כנוח לפעם השולט, וללא בקורת. אדרבא, גם משוררים, אך יודעי חריזה, היו משפילים את כשרונם לשבח הציד, ואין מחסור בכאלה שאפילו התמזו בנושא זה 2). על העידוד החרוז עוד הוסיפו קומפוזיטורים רבים את תפארת המנגינה.

באלה שלא הגיבו, איך במו ידיהם השפילו את כבוד היצירה והיוצר, היו, כמובן, גם ציירים ופסלים לא מעטים. מתקופות שונות קיימת שפעת ציורים, הנראים כאילו בקרב יוצריהם היו לבבות של כלבי ציד.

בלי נקוי ובלי זקוק הגיעו דברים אל החיים ואל החינוך של רוב ארצות התרבות בימינו. על ציד ודיג מספרים בלי בושה ובלי חרפה, ופרסומים אלה מופצים בכמויות מדהימות. אולם הטומאה המלאה מוגשת לילד ולנוער אף בספרי ההוראה, ובאנתולוגיות להלמיד הריהי מופיעה יחד עם כל מה שעשוי ללבב ולהלהיב. ומי ירים קולו נגד מה שעושים מלכים וכוהנים והמנהיגים המשמשים דוגמה ומופת?

. .

.

אלא שרוחו של אדם מעולם לא התמכרה לרע ללא גבול וללא שמץ התנגדות. בנפשותיהם היותר רגישות ויותר בעלות של אמנים אמתיים ועמוקים הופיעו מדי פעם בפעם ניצוצות של יחס אחר אל החי. אמנים סיניים של ימי-הביניים בתנו את מיטב יכלתם ועומק רגשותיהם בתמונות בעלי-חיים, שהן עדויות פלאיות של הזדהות אדם עם החי אחיו ליקום. ובאותה התקופה בה כבשו ודרסו צבאות אשור ארצות ועמים, הגביהו אמניהם חיות ציד בתפיסה עמוקה ביותר של נפשותיהן. בתמונות הציד האירופית התגנבו רק פה ושם רגשות של צדיקים. לעתים רחוקות למדי ניכרים בתמונות אלה ביטויי צער, שאמנים אולי הכניסו בלא יודעים.

הגישה האפינית למצוה קרובה ללב היהודי מאז יודע צדיק נפש בהמתו, הידיעה, שרק מתרגמים מערביים הפכוה לכעין ראמבנות. הסיפור על עשיו הצייד הוא ביטוי עתיק של עם בני יעקב, שציד זר לרוחו. הדורות הוכיחו על כך, ורק הלהיסוס להיות ככל העמים הוסיפה על הגורמים האחרים של התגוננותנו גם את החידוש המשונה של ציד בישראל.

---

2) כמו William Sommerville (1675 - 1742)

לתכלית עומק מגיעות יצירות אמנותיות כשיש ברקע איזה סכסוך טראגי בין האדם לבין עצמו, או בין רגש לאמונה או דעה. האמן הסובל מן הרצח ראה תמיד היטב את הנעשה לבעל-החיים, אבל הוא חשב, שהאדם נאלץ להרוג כדי לחיות, ויאלץ לכך לעולם. כרחוק מזרח ממערב עוד היתה רחוקה הידיעה שאין הכרח כזה. לנו נראים דברים באור חדש. אם יש לאנושות עתיד, עשויה לצמוח מן הצמחונות ציביליזציה חדשה, מיוסדת על מוסר ואושר של ימי בראשית, והיא שתביא את האדם אל מקומו הטוב ביקום.

אם יש לאנושות עתיד